

kancelarie rp

Kancelarie RP to nowa jakość w usługach prawnych. Sieć prawna zrzesza dynamicznie rozwijające się, w pełni niezależne kancelarie ze wszystkich województw, a doświadczeni specjaliści udzielają kompleksowej pomocy prawnej.

PROCEDURA

Usprawnienie postępowania cywilnego czy niepotrzebne zamieszanie

Każda istotna nowelizacja aktu prawnego o randze kodeksu, poza wprowadzeniem zmian w systemie prawnym, prowokuje ożywioną dyskusję teoretyków i praktyków prawa.

MICHAŁ OSIĄK
MARTA MUSIDŁOWSKA

Debatom na temat konieczności wprowadzania określonych zmian nierozdawkowo towarzyszy lęk przed legislacyjnymi pomyłkami, zwykle spowodowany przyzwyczajeniem do funkcjonowania istniejącego porządku prawnego. Biorąc pod uwagę zakres przedmiotowy i doniosłość nowelizacji procedury cywilnej, warto dokładnie zapoznać się z wprowadzonymi zmianami oraz ich możliwymi skutkami w praktyce prawniczej.

Nowelizacja Kodeksu postępowania cywilnego została podpisana przez prezydenta RP 24 lipca 2019 roku. Jej głównym celem ma być przede wszystkim przeciwdziałanie przewlekłości procesu cywilnego. Zmian jest wiele i nie można im odmówić znaczącej roli dla całokształtu procedury cywilnej.

Nowe przepisy można podzielić na dwie zasadnicze grupy – te, których zadaniem jest przyspieszenie prowadzenia postępowania cywilnego oraz te, które wprowadzają rozwiązania mające na celu przeciwdziałanie nadużywaniu uprawnień procesowych przez strony postępowania.

Waga szybkości

Do pierwszej kategorii można zaliczyć przede wszystkim: 1. Wyodrębnienie instytucji posiadzenia przygotowawczego, mającego na celu rozwiązanie sporu bez konieczności wyznaczania rozprawy, a jeśli cel taki nie zostanie osiągnięty – sporządzenie planu rozprawy, będącego swoistym programem postępowania, umożliwiającym koncentrację czynności procesowych, a zarazem przynającym proces bardziej przewidywalnym dla stron. Strony są zobligowane do udziału w posiedzeniu przygotowawczym, a jeśli powód ten obowiązek naruży, wówczas sąd jest uprawniony do tego, by umorzyć postępowanie. Wyjątek stanowi sytuacja, gdy powód występuje z żądaniem odbycia posiedzenia mimo jego nieobecności albo usprawiedliwi nieobecność w późniejszym terminie. Inaczej sprawa ma się w przypadku niestawiennictwa pozwanego,

która nie uniemożliwia odbycia posiedzenia przygotowawczego i sporządzenia planu rozprawy. W takiej sytuacji można jednak zastosować sankcję obciążenia pozwanego wyższymi kosztami procesu;

2. Obowiązek pozwanego złożenia odpowiedzi na pozew w określonym terminie – brak takiej odpowiedzi może być poczytany za uznanie przez pozwanego zawartych w pozwie twierdzeń co do faktów i umożliwia sądowi wydanie na posiedzeniu niejawnym wyroku zaocznego. Informacja o rygorach związanych z uchycieniem terminowi, w tym możliwości wydania wyroku zaocznego powinna być dostarczona pozwanemu wraz z doręczeniem mu odpisu pozwu i wezwania do złożenia odpowiedzi na pozew;

3. Koncentracja materiału dowodowego i tzw. prekluzja w powoływaniu twierdzeń i dowodów – twierdzenia i dowody zgłoszone po zatwierdzeniu planu rozprawy podlegają pominięciu, chyba że strona uprawdopodobni, że ich powołanie nie było możliwe albo potrzebna ich powołania wynikała później;

4. Obowiązek przewodniczącego składu orzekającego nakłaniania stron do ugodowego rozwiązania sporu – w tym celu przewodniczący może poszukiwać ze stronami ugodowych sposobów rozwiązania sporu, wspierać je w formułowaniu propozycji ugodowych oraz wskazywać sposoby i skutki rozwiązania sporu, w tym skutki finansowe.

Przeciwko niełojalności

Druga kategoria przepisów, choć wydaje się mieć podobny cel do regulacji z pierwszej grupy, spełnia swoje funkcje w nieco odmienny sposób, a mianowicie poprzez przeciwdziałanie niełojalnym i obstrukcyjnym działaniom stron postępowania. Można do niej zaliczyć następujące rozwiązania:

1. Ograniczenie możliwości wnoszenia ciągu wniosków o:
a) wyłączenie sędziego,
b) ustanowienie pełnomocnika z urzędu,
c) sprostowanie, uzupełnienie lub wykładnię wyroku oraz ciągu zażaleń;

ZDANIEM AUTORÓW

Michał Osiak

adwokat
w Andersen Tax & Legal

Marta Musidłowska

- Andersen Tax & Legal

Nowelizacja doczekała się m.in. opinii wiceministra sprawiedliwości Łukasza Piebiaka. Jego zdaniem zaproponowana przez legislatorów nowelizacja sprostą priorytetowemu zadaniu, jakim jest poprawa rzetelności i szybkości procesów, a zmiany w m.in. ustalaniu właściwości miejscowej w sprawach z udziałem konsumentów odciążą sądy wielkomięskie i pozwolą na prowadzenie takich spraw przed sądem, w którego okręgu taki konsument mieszka (Nowelizacja k.p.c.: Sprawy cywilne po nowemu. Sprawdź najważniejsze zmiany, gazetaprawna.pl, 29.07.2019).

Nieco odmiennie zapatrywanie na temat nowelizacji wyraziła Anna Wypych-Knieć ze Stowarzyszenia Sędziów Polskich „Iustitia”. Jej zdaniem nowelizacja nie opiera się na spójnej wizji procesu cywilnego, choć w jej przygotowywaniu brało udział wielu praktyków, których głos został uwzględniony przy projektowaniu nowych przepisów (Nowelizacja k.p.c.: Sprawy cywilne po nowemu. Sprawdź najważniejsze zmiany, gazetaprawna.pl, 29.07.2019).

Jeśli chodzi o zmiany wprowadzone przez ustawodawcę można powiedzieć, że głosów krytycznych jest tyle, co przychylnych. Dopiero upływ czasu i zastosowanie przepisów w praktyce wykażą, czy nowelizacja spełniła zamierzony cel. Nowelizacja k.p.c., w swej zasadniczej części, wejdzie w życie 7 listopada 2019 r.

2. Umożliwienie sądowi pozostawienia bez rozpoznania pism, które nie mają skonkretyzowanych żądań i których tym samym nie można uznać za pozwy – przewodniczący zwró-

3. Wprowadzenie instytucji nadużycia prawa procesowego, wzorowanej na znanej z Kodeksu cywilnego konstrukcji nadużycia prawa podmiotowego. Jednym z przejawów zasto-

ny obowiązek zapłaty podwyższonych kosztów procesu (w wysokości nie większej jednak niż dwukrotność standardowych kosztów), a także podwyższonej stopy odsetek za czas zwłoki spowodowanej nadużyciem prawa (również nie więcej niż dwukrotnie);

4. Nowy tryb doręczeń – zmiana ta wzbudza obecnie największą kontrowersję. Według nowej regulacji, jeżeli pomimo powtórnego awizowania przesyłki pozwany nie odbierze pozwu lub innego pisma procesowego, które wywołuje potrzebę podjęcia obrony jego praw, a ponadto w tej sprawie nie doręczono mu wcześniej żadnego innego pisma i nie mają zastosowania przepisy określające skutek doręczenia, wówczas przewodniczący zawiadamia o tym stanie rzeczy powoda i przesyła mu odpis pisma dla pozwanego, zobowiązując go do doręczenia tego pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika. Od tego momentu powód ma dwa miesiące, w ciągu których może wybrać jedną z dwóch opcji: złożyć do akt potwierdzenie doręczenia pisma pozwanemu za pośrednictwem komornika lub zwrócić pismo i wskazać aktualny adres pozwanego lub dowód, że pozwany przebywa pod adresem wskazanym w pozwie. Zawieszenie postępowania jest możliwe dopiero po bezskutecznym upływie tego terminu. Kontrowersyjność tej regulacji wynika przede wszystkim ze stworzenia pozwanemu możliwości uniknięcia procesu, przynajmniej na pewien czas, z uwagi na instytucję zawieszenia postępowania ze względu na niemożność doręczenia pozwanemu pisma procesowego. Z drugiej jednak strony, rozwiązanie takie ma na celu przeciwdziałanie sytuacjom, w których pozwany, nie otrzymawszy pozwu (doręczonego na niewłaściwy adres albo błędnie uznanego za doręczonego), był pozbawiony możliwości obrony swych praw.

Co z odwołaniami

Zmiany dotyczące niektórych instytucji prawnych wprowadzono również w ob-

rebie postępowania odwoławczego:

1. Wniesienie apelacji – od teraz będzie możliwe jedynie po uprzednim złożeniu wniosku o doręczenie orzeczenia wraz z pisemnym uzasadnieniem i wskazaniem w sposób jednoznaczny, czy żąda się uzasadnienia w części (i jeśli tak, to w jakiej), czy w całości;

2. Uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia – w takiej sytuacji sąd rozpoznaje sprawę w tym samym składzie, chyba że jest to niemożliwe lub spowodowałoby nadmierną zwłokę w postępowaniu.

Odrębne – w gospodarczych

Nowelizacja przywraca również odrębne postępowanie w sprawach gospodarczych. Jego zasadniczą cechą jest znaczne zwiększenie formalnego rygoryzmu, przy jednoczesnym dążeniu do przyspieszenia rozstrzygnięcia sprawy przedłożonej sądowi gospodarczemu. Sprawy gospodarczymi są sprawy ze stosunków cywilnych między przedsiębiorcami w zakresie prowadzonej przez nich działalności gospodarczej oraz inne sprawy cywilne enumeratywnie wymienione w znowej ustawie. Przedsiębiorcy będący osobami fizycznymi oraz osoby niebędące przedsiębiorcami będą mogły wnioskować o rozpoznanie sprawy w zwykłym trybie, z pominięciem przepisów o postępowaniu gospodarczym. W postępowaniu gospodarczym dowód z zeznań świadków będzie miał charakter posiłkowy – sąd będzie mógł dopuścić taki dowód jedynie wtedy, gdy po wyczerpaniu innych środków dowodowych lub w ich braku pozostały niewyjaśnione fakty istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Istotnym novum jest także możliwość zawarcia przez strony postępowania w sprawie gospodarczej tzw. umowy dowodowej, w której strony mogą się umówić o wyłączenie określonych dowodów w postępowaniu w sprawie o określonym stosunku prawnego powstałego na podstawie umowy. /@

” Nowelizacja k.p.c., w swej zasadniczej części, wejdzie w życie 7 listopada 2019 r.

ci takie pismo wnoszącemu bez żadnych dalszych czynności, chyba że wyjątkowe okoliczności uzasadniają nadanie mu biegu. Wprowadzono też rozwiązania, których celem jest eliminowanie powództw oczywiście bezzasadnych, które sąd może oddalić na posiedzeniu niejawnym, nie doręczając pozwu osobie wskazanej jako pozwany, ani nie rozstrzygając wniosków złożonych wraz z pozwem;

sowania tej instytucji jest możliwość nałożenia grzywny i obowiązku zwrotu kosztów procesu, w części większej niż wskazywałby na to wynik sprawy, na stronę, która dopuściła się nadużycia prawa procesowego, czyli wykorzystania swoje uprawnienia procesowe niezgodnie z celem, dla którego je ustanowiono. Na wniosek strony przeciwnej i na jej rzecz, na nadużywającego uprawnień procesowych może być nałożo-